

njenem obližju, čista voda je prozorna. Reči, ki so tako ravne, kakor poveršje vode, imenujemo vodoravne. Imenujte reči v vodoravni legi, doma, v šoli? Veter nareja na poveršju vode valove. Valovi na morju so strašni, in barko mečejo s tako silo sim in tja, da se razbije, in vse, kar je na barki, požre globoko brezдно.

Potok in reka teče v strugi, katero si izkoplje, ali katero ljudje napravijo ravnavišji tek vodam. Kraj ob vodi se imenuje breg, nekatere vode teko v globoki strugi, in kdor iz vode stopa, gre na „breg“. Kateri breg je desni, kateri levi, kedar gledamo z obrazom tje, kamor voda teče? Skozi našo vas teče potok I. Je-li šola na desnem ali levem bregu potoka? Imenujte hiše na levem, na desnem bregu?

Tekoča voda se ali izliva v morje, ali poprej še v drugo večjo reko. Une so glavne reke, te pa postranske reke, a te imajo pa zopet svoje dotoke. Kjer svet zelo visi, tam voda silno dere, ako pa pride voda na kraj roba, skale, takrat se nagne, in z velikim šumenjem pada navzdol. — Vendar je treba še pomniti, da nekateri vreli le ob deževji hudo vrò, a ob suši usabnejo, to so hudourniki, ali gorski potoki. So pa še tudi topli vreli, tje se hodijo ljudje zdraviti, pravimo jim toplice, kakor na pr. Toplice pri Rudolfovem na Kranjskem, pa tudi po drugih deželah. —

Kaj pa se zgodi, ako vodi skala ali kaj drugega pot zapira? No, tam se naredi jezero, mlaka, močvirje. V jezero se vode stekajo, pa največ tudi odtekajo. Manjša stojeta voda, ki stoji po deževji po nizkih tleh, je mlaka, ki se ob suši posuši. Močvirje je namočena zemlja, ki se tudi ob suši ne posuši, ker nima dovolj odtoka, zemlja postane tam nekako redka, in razširja nezdravi zrak. Pridni in delavni ljudje pa vodam pot naravnajo, in iz močvirja postanejo s časoma travniki in njive.

Dopisi in novice.

— *Is seje c. k. dež. šl. sveta 22. junija.* Predloženi učni čertež dvo-rzredne lj. šole za tekoče leto se je odobril. — Prošnja za učit. izpít mesca aprila 1876/77 se je predložila sl. minist. — Učni čerteži za m. in ž. učiteljišče in za vadnici za l. 1876/77 so se odobrili, in pri slav. ministerstvu se stavlja nasvet, da se 3 poučne knjige izreko za dopustljive. — Učitelju na vadnici se prizna perva petletna doklada. — Pritožbe dveh sosesk zoper vsolanje so se zavergle. — Pritožba učitelja zoper razzodbo c. k. okraj. šl. sveta, ki mu ni priznalo petletne doklade, se je zavergla. — V Sodražici se ustanovi 2. in 3. učitelju plača po 500 in 400 gl. — Imenovanje Jakoba Petriča za stalnega učitelja v Grahovo se je poterdilo in dekret se mu poslal. — Rešile so se prošnje za nagrado in pripomoč.

— *Spraševalna komisija* za splošne ljudske in meštanske šole do l. 1878/9 je sestavljena tako-le: Ravnatelj ji je: c. k. deželni nadzornik za ljudske šole, R. Pirker, namestovalec mu je ravnatelj, Blaž Hrovat, članovi komisije so še: profesor na učiteljišču in šolski nadzornik pl. Gariboldi, potem pro-

fesorja Viljelm Linhart in Vilibald Zupančič, gimn. prof. in šol. nadzornik Mihael Wurner, profesor na realki Fr. Kreminger, nadučitelj Praprotnik, učitelj na vadbici in sl. nadzornik Janez Eppich, učitelj godbe A. Nedved in učiteljica na vadbici M. Froehlich.

Iz Ljubljane. *Pismene naloge na možkem učiteljsišču* (28. junija do 8. julija). (Dalje.) 4. iz matematike. Naslednja enačba naj se razvozla po vseh znanih načinih: $x + y = 20$; $x/3 = y$. Nekdo ponuja za zemljišče 85.000 gl. pod tem pogojem, da se ima kup plačati še le čez 8 let; koliko sedaj, ako število obresti in od obrest obresti po 5 %, ponuja? Za kupčijo v španoviji daje A 2300 gl. in čez 5 mesecev še 900 gl., B 2400 gl. in čez 7 mesecev še 1100 gl., C 1900 gl. in čez 8 mesecev še 1300 gl., kako se razdeli na konec leta dobiček 679 gl. in 60 kr.? Mimosrednost (excentricnost) pakroga (elipse) je $5 \frac{d}{m}$, polovična velika os $8 \frac{d}{m}$; kako velik je polprečnik (radius) kroga, čigar poveršina je enaka poveršini elipse? Kako velik je polprečnik obli, čigar ploščina (Oberfläche) je enaka svoti ploščin 3 obel, katerim je polprečnik $5 \frac{d}{m}$, $4 \frac{d}{m}$ in $5 \frac{d}{m}$. — Iz prirodopisja: Kervotok vretenčarjev. Popišejo naj se po botaniških lastnostih važnejše rastline, ki se pod imenom žitna plemenina pri nas nahajajo. Opíše naj se svinec s svojimi rudami vred, kar se tiče mineralogije in kemije. — 6. Iz prirodoslovja: Zrakomer, kako se napravlja, rabi in sestavlja? Kako se izštevili hitrost svetlobe? Kaj razumevamo pod magnetiskim odklonom (deklinatio) in naklonom (inklination), in kako se oboje spreminja? 7. Iz zemljepisja: Čerte na globusu, razlagane po berilu za učence. Pregled gorovja na nemškem. Vodopisje avstro-ogerske monarhije. — 8. Iz povestnice: Aleksander Veliki, pregled Babenbergovcev. Kako se je avstro-ogerska monarhija sčasoma sestavila?

— *Na ženskem učiteljsišču.* 1. Iz pedagogike. Kaj se zahteva od dobrih vprašanj? Kakšne morajo biti obrazbe, ke dar služijo k počitovanju? Najzdatnejši pripomočki rednemu šolskemu obiskovanju? Gustav Friedrik Dinter in njegovo vplivanje na šolstvo. — 2. Iz nemškega učnega jezika: Omiko zadbimo le po vztrajnem prizadevanju. (Razprava.) — 3. Iz slovenskega učnega jezika: Blagor mu, ki trudi se obilo, dan bo prišel, krasen dan plačila! kar je roka brazdi izročila, klišo bode, cvet in sad rodilo. (Razpr.) — 4. Iz matematike: Nekdo vzame 1250 gl. po 5 % na 3 leta na posodo, a precej ko jih dobi, posodi od tega 850 gl. po 6 % za ravno toliko časa, po koliko odstotkov mora ostalo posoditi, da dobi 31.5 gl. dobička pri obrestih? Naj se išče dvoje števil, njihovini kvadrat skupaj štet je 74, in razloček med obema je 24. Dedišna 18.420 gl. naj se med 4 osebe tako razdeli, da dobiva A $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{5}$, in D, kar ostane; preden se razdele umerje A, in ostali 3 azdele med sebe tudi delež A, po razmerju prvotnih deležev, koliko dobi vsak? Prpravokotna cvetlična gred dolga 7.85 $\frac{m}{y}$ in široka 6 $\frac{m}{y}$ naj se spremeni v eliptično 10 $\frac{m}{y}$ dolgo, kako dolga mora biti manjša os eliptične grede, ako ima ravno toliko prostora, kakor pravokotna? Piramida $8 \frac{d}{m}$ $4 \frac{d}{m}$ visoka, ki ima na dno kvadratno ploskev, meri 56.7 $\circ \frac{d}{m}$, kako velika je ena stran temeljne ploskve? — 5. Iz prirodopisja: Naj se človeško srce, kar se tiče njegove vredbe in delavnosti, obširno popiše, isto tako tudi krogotok kervi. — Naj se popišejo najvažnejše rudnine iz verste »haloidov«, po svojih morfoloških, fizikalnih in kemiških lastnostih in znakih, in naj se še doda, kako se rabijo posamezne? — 6. Iz prirodoslovja: Prikazi, ki se upirajo na enostranski zračni tlak, naj se obširno popišejo, naj se še pove, po kakošnih zelo priprostih sredstvih (experimentih) se dajo v šoli pojasnovati učinki zračnega tlaka. Človeški organ za sluh (uho) naj se bolj na drobno

opiše, in sluh naj se temeljito razloži. — 7. Iz zemljepisja: Lunini spremeni naj se z risanjem poodčitajo. Pregled gorovja na Avstro-Ogerskem. — 8. Iz zgodovine: Decemvirat v Rimu. Pomirja Avstrije s Turčijo v 17. in 18. stoletju, kako so si dežele gospodarje menjale? Kaj se mora zahtevati od poučne povestnice za ljudske šole.

— Učiteljsko društvo za Slovenski Štajar bode izdalo za l. 1877 »Učiteljski koledar, ki bode obsegal: 2. navadni koledarium; 2. lestvice o kolekih za pobotnice in druga pisma; 3. imenik slovenskih šol in učiteljev; 4. nekatera oznanila o šolskih rečeh; 5. čisti papir kot zabilježnica. Vezan bode trdno in okusno ter imel ob enem svinčnik. Stal bode 50 kr., po pošti poslan 52 kr. Naročila sprejema odbor učit. društva za slov. Štajar v Ljutomeru.

Konec leta si navadno kupimo kak koledar. Ako bode „napovedani koledar“ o pravem času, skrajni čas je mesca decembra, gotov, ga bode marsikdo kupil, zato pa je treba, da gre še ta mesec v tisk. — Sicer se bode zakasnil.

— Okrajno učiteljsko zborovanje za Ptuj, Ormuž, Rogatec, Ljutomer in Zgornjo-Radgono bode 16., 17. in 18. t. m. v Ptujem v mestni kazini. Začetek vselej ob 8. uri. Program obsega 20 toček in ko bi vdeleževalci, vzemimo, da se čisto nič ne utrudijo, vse točke temeljito obravnavali, niso gotovi v 8. dneh.

Pri tej priliki 16. avgusta na večer hoče zborovati tudi učit. društvo za slovenski Štajar, v čitalniški dvorani ob 8. uri zvečer. Na dnevnem redu je: Nagovor predsednika; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev treh pregledovalcev računa; 5. pogovor o prihodnjem društvenem delovanju; 6. določevanje društvenega doneska za bodoče leto; 7. določevanje kraja za društveni sedež in za bodoči občni zbor; 8. volitev predsednika in 14 odbornikov. Po zboru skupna večerja in zabava. — Vabijo se učiteljski prijatelji.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V okrajih Rudolf, Na Irazredni šoli v Poljanici (Pölandl) učit. služba, l. p. 450 gl. in stanovanje. Prošnje do 20. avgusta krajnemu šolsk. svetu. — V okrajih Litij, Na 2razr. šoli v Zagorji pri Savi a) služba nadučit., l. p. 500 gl., opr. dokl. 50 gl., b) učit. služba 500 gl.; na Irazredni šoli v Kresnicah učit. služba, l. p. 400 gl.; na 3razr. šoli v Višnjegori a) naduč. služba 600 gl., oprav. dokl. 100 gl., b) učit. služba, 500 gl. l. p., c) učiteljična služba, l. p. 450 gl.; na 2razr. šoli v Šent-Vidu pri Zatični učit. služba, l. p. 400 gl.; v Šmartnem pri Litiji a) 2 učit. služeb po 450 gl., b) učiteljična služba, l. p. 400 gl. Pri razpisanih službah je prosto stanovanje samo v Višnjegori za učiteljico ne, in za učitelja v Šentvidu tudi ne. Prošnje do 2. septembra krajnemu šolskemu svetu.

V Rud. Milic-evi tiskarni v Ljubljani je ravno kar na svitlo prišla:

Sveta maša

za sopran, alt, tenor in bas. Besede Fr. Marn-ove. Vglasbil Lavoslav Belar. Cena 50 kr.